

Приклад одного з репрезентативних українських комерційних банків показав, що їх інноваційна активність проявляється насамперед через створення власних платіжних систем і впровадження передових банківських послуг (Інтернет-банкінг, GSM-банкінг тощо). Своєю чергою, територіальна структура проаналізованого банку свідчить про тяжіння концентрації банківських відділень до великих промислових центрів та міст з найбільшою кількістю населення.

Література

1. Гуляєва Л. Регіональні аспекти функціонування комерційних банків України / Л. Гуляєва // Вісник Тернопільського державного економічного університету : зб. наук.-техн. праць. – Сер.: Економічна думка. – Тернопіль : Вид-во ТДЕУ. – 2006. – № 1. – С. 36-41.
2. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", – 2005. – 714 с.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
4. Основні показники діяльності банків України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>.
5. Погодження правил платіжних систем. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>.
6. ПриватБанк. Общая информация. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://www.pbc.privatbank.ua/html/2_1_r.html.
7. Прокопенко І.Ф. Основи банківської справи : навч. посібн. / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганин, В.В. Соляр, С.І. Маслов. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 410 с.

Копилук О.І., Колодийчук А.В. Состояние банковской системы Украины в современных условиях ведения хозяйства

Охарактеризовано современное состояние отечественной банковской системы с позиций выхода из кризисного состояния. Проведен анализ структурных показателей банковской системы, намечена инновационно-инвестиционная активность банковских учреждений.

Ключевые слова: банковская система, структура банковской системы, активы, пассивы, кредиты, иностранный капитал, инвестиционный климат, финансовый кризис.

Kopylyuk O.I., Kolodiychuk A.V. Consisting of the banking system of Ukraine of modern terms of manage

The article described the current state of the domestic banking system from the standpoint of overcoming the crisis. The analysis of the structural parameters of the banking system, outlined the innovative and investment activity of banking institutions.

Keywords: banking system, the structure of banking system assets, liabilities, loans, foreign capital, investment climate, the financial crisis.

УДК 338.242:330.332

*Проф. В.І. Єлейко, д-р екон. наук;
здобувач Ю.В. Шушкова – Львівська КА*

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ФІНАНСУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Проведено економетричний аналіз фінансового забезпечення вітчизняних суб'єктів господарювання та досліджено його вплив на розвиток реального сектора національної економіки. Спрогнозовано обсяги фінансування української економіки на найближчу перспективу.

Ключові слова: економетричний аналіз, прогнозування, фінанси, грошові кошти, реальний сектор економіки.

Вступ. Необхідність економетричного аналізу та прогнозування обсягів фінансового забезпечення вітчизняної економіки пов'язане із загальними завданнями прогнозування та планування соціально-економічних процесів в Україні. Визначення перспективних напрямів розвитку окремих галузей економіки зокрема та всього господарського комплексу загалом, виявлення резервів та можливих додаткових джерел фінансування національної економіки на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки є досить важливим і значущим. Воно відображає взаємозв'язок і взаємодію як фінансової системи, так і всього комплексу соціальних, політичних і економічних проблем, які практично присутні у господарському комплексі та особливо – в умовах кризових явищ. Водночас прогноз на найближчу перспективу фінансування реального сектору вітчизняної економіки дає підстави для оцінки розвитку суб'єктів господарювання, перспектив виробництва, розвитку інфраструктури, очікуваних обсягів випуску як промислової продукції, так і товарів народного споживання, а також обсягів споживання.

Сучасний підхід до прогнозування ситуації на ринку пропозиції та споживання передбачає первинність пропозиції фінансового забезпечення відповідних суб'єктів господарювання, які забезпечують поновлення вказаних ринків відповідними товарами. Ця позиція ґрунтується на визнанні пріоритету економічного зростання вітчизняного виробництва та відповідних потреб населення. Отже, прогнозовані обсяги фінансування вітчизняної економіки вважають основним завданням для розвитку економіки та створення необхідного матеріального забезпечення населення.

Метою дослідження є економетричний аналіз фінансового забезпечення вітчизняних суб'єктів господарювання та прогнозування обсягів фінансування реального сектору національної економіки.

Виклад основного матеріалу. У економетричному моделюванні вихідною позицією або початковим етапом є побудова економетричних моделей, які у процесі дослідження використовують для визначення та порівняння різних варіантів економічної та фінансової політики суб'єкта господарювання, а також для перевірки теоретичних положень [5, с. 13; 6].

Основними етапами щодо побудови економетричних моделей дослідження розвитку фінансової системи та їх використання для прогнозування обсягів фінансового забезпечення реального сектору національної економіки є вибір моделі, визначення відповідних даних, оцінка числових значень, перевірка, та, у кінцевому результаті, визначення прогнозних даних. Реальний сектор національної економіки після фінансової кризи 2008-2009 рр. розвивався досить високими темпами. Економічне зростання у 2011 році відбувалось на високому рівні, що забезпечувалося, як зазначено, зростанням внутрішнього споживчого та інвестиційного попиту.

У 2011 р. тривало поліпшення фінансових результатів підприємств від звичайної діяльності до оподаткування. Прибутки суб'єктів господарювання зросли на 0,6 відсотка порівняно із відповідним періодом минулого року, а збитки зменшилися на 36,5 відсотка, що значно поліпшило загальний результат фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Фінансове забезпечення

реального сектору економіки постійно зростало як у 2010 р. (з 453678 млн грн на початку року до 500961 млн грн в кінці року), так і у 2011 р. (з 500538 млн грн на початку року до 575645 млн грн в кінці року), а також у I півріччі 2012 р.

На основі даних, наведених у табл. 1, розраховуємо приріст фінансово-го забезпечення реального сектору національної економіки у 2010 та 2011 рр., і бачимо, що у 2010 р. приріст становив 10,0 %, а вже у 2011 р. – 15,0 %. А тепер спрогнозуємо обсяги фінансового забезпечення реального сектору національної економіки на найближчу перспективу і визначимо приріст такого забезпечення. На основі даних фінансового забезпечення реального сектору національної економіки за 2009-2012 рр. (табл. 1) за допомогою економетричного моделювання побудуємо відповідні тренди досліджуваних показників і обчислимо прогнозні значення на II півріччя 2012 р. та I квартал 2013 р.

Табл. 1. Фінансове забезпечення реального сектору вітчизняної економіки, млн грн

Період рік	квартал	Усього	У тому числі у розрізі валют				
			гривня	долар США	євро	російський рубль	інші валюти
2009	III	457 525	258 619	168 145	27 662	707	2 391
	IV	462 215	271 907	159 056	27 875	906	2 471
2010	I	453 583	270 583	154 740	25 259	831	2 171
	II	463 277	283 157	154 766	22 594	644	2 115
	III	488 238	301 045	159 627	24 462	1 103	2 001
	IV	500 961	310 929	162 839	23 701	1 662	1 830
2011	I	521 971	322 151	169 448	26 149	2 607	1 615
	II	543 500	338 563	172 202	26 292	2 647	1 796
	III	570 113	362 878	177 399	26 924	2 575	1 337
	IV	575 545	369 763	176 535	25 088	3 162	998
2012	I	578 032	367 502	178 644	27 277	3 613	996
	II	582 688	370 388	179 665	28 070	3 591	973

Джерело. Сформовано за даними [1, с. 98; 2, с. 121; 3, с. 151; 4, с. 113]

На основі даних показників фінансового забезпечення реального сектору вітчизняної економіки, представлених у табл. 2, побудуємо найпростіші моделі трендів, на основі яких обчислимо прогнозні значення та їх оцінки для досліджуваних показників. Усі обчислення будемо проводити за допомогою пакета прикладних програм "STATGRAPHICS".

Табл. 2. Динаміка фінансового забезпечення реального сектору вітчизняної економіки, млрд грн

Рік/квартал	y_1	y_2	y_3	y_4	y_5	y_6
2009/III	457,525	258,619	168,145	27,662	0,707	2,391
2009/IV	462,215	271,907	159,056	27,875	0,906	2,471
2010/I	453,583	270,583	154,740	25,259	0,831	2,171
2010/II	463,277	283,157	154,766	22,594	0,644	2,115
2010/III	488,238	301,045	159,627	24,462	1,103	2,001
2010/IV	500,961	310,929	162,839	23,701	1,662	1,830
2011/I	521,971	322,151	169,448	26,149	2,607	1,615
2011/II	543,500	338,563	172,202	28,292	2,647	1,796

2011/III	570,113	362,878	177,399	26,924	2,575	1,337
2011/IV	575,545	369,763	176,535	25,088	3,162	0,998
2012/I	578,032	367,502	178,644	27,277	3,613	0,996
2012/II	582,688	370,388	179,665	28,070	3,591	0,973

де: y_1 – сукупні грошові кошти, які спрямовують в реальний сектор національної економіки, млрд грн; y_2 – грошові кошти в національній валюті, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, млрд грн; y_3 – грошові кошти в доларах США, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, млрд грн; y_4 – грошові кошти в EURO, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, млрд грн; y_5 – грошові кошти в російській валюті, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, млрд грн; y_6 – грошові кошти в іншій валюті, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, млрд грн.

Лінійні ($y^{лн}$), параболічні ($y^{пп}$) і експоненціальні (y^{exp}) тренди для досліджуваних показників мають вигляд:

$$\tilde{y}_1^{лн} = 425,701 + 13,9645 \cdot t, \quad (1)$$

$$\tilde{y}_1^{пп} = 432,946 + 10,8594 \cdot t + 0,23885 \cdot t^2, \quad (2)$$

$$\tilde{y}_1^{exp} = \exp\{6,0665 + 0,02706 \cdot t\}, \quad (3)$$

$$\tilde{y}_2^{лн} = 243,81 + 11,561 \cdot t, \quad (4)$$

$$\tilde{y}_2^{пп} = 240,264 + 13,0807 \cdot t - 0,11690 \cdot t^2, \quad (5)$$

$$\tilde{y}_2^{exp} = \exp\{5,51874 + 0,03663 \cdot t\}, \quad (6)$$

$$\tilde{y}_3^{лн} = 153,822 + 2,14362 \cdot t, \quad (7)$$

$$\tilde{y}_3^{пп} = 161,424 - 1,11428 \cdot t + 0,25061 \cdot t^2, \quad (8)$$

$$\tilde{y}_3^{exp} = \exp\{5,03821 + 0,01275 \cdot t\}, \quad (9)$$

$$\tilde{y}_4^{лн} = 25,3515 + 0,11712 \cdot t, \quad (10)$$

$$\tilde{y}_4^{пп} = 28,215 - 1,1101 \cdot t + 0,09440 \cdot t^2, \quad (11)$$

$$\tilde{y}_4^{exp} = \exp\{3,22977 + 0,00465 \cdot t\}, \quad (12)$$

$$\tilde{y}_5^{лн} = 0,01227 + 0,30642 \cdot t, \quad (13)$$

$$\tilde{y}_5^{пп} = 0,31886 + 0,17502 \cdot t + 0,01011 \cdot t^2, \quad (14)$$

$$\tilde{y}_5^{exp} = \exp\{-0,61864 + 0,17373 \cdot t\}, \quad (15)$$

$$\tilde{y}_6^{лн} = 2,67459 - 0,14617 \cdot t, \quad (16)$$

$$\tilde{y}_6^{пп} = 2,56468 - 0,09906 \cdot t - 0,00362 \cdot t^2, \quad (17)$$

$$\tilde{y}_6^{exp} = \exp\{1,08997 - 0,09178 \cdot t\}, \quad (18)$$

де: $\tilde{y}_i^{лн}$, $\tilde{y}_i^{пп}$, \tilde{y}_i^{exp} ($i = 1, 2, \dots, 6$) – нормативні або усереднені значення досліджуваних показників; t – час.

На основі вище одержаних рівнянь трендів (1)-(18) обчислено прогнoзні значення та відповідні оцінки для досліджуваних показників фінансового забезпечення реального сектору української економіки. Результати обчислень представлено в табл. 3.

Табл. 3. Прогнозні значення та їх оцінки для показників фінансового забезпечення реального сектору вітчизняної економіки, млрд грн

Показник	Прогноз показника			ME	MSE
	на 2012 р., III кв.	на 2012 р., IV кв.	на 2013 р., I кв.		
\tilde{y}_1^H	607,240	621,205	635,169	0,0	138,068
\tilde{y}_1^{np}	614,485	631,794	649,580	0,0	131,722
\tilde{y}_1^{exp}	612,960	629,774	647,050	0,1349	133,153
\tilde{y}_2^H	394,104	405,665	417,226	0,0	54,5833
\tilde{y}_2^{np}	390,558	400,482	410,173	0,0	53,0634
\tilde{y}_2^{exp}	401,398	416,374	431,910	0,0725	66,2191
\tilde{y}_3^H	181,689	183,833	185,976	0,0	25,0179
\tilde{y}_3^{np}	189,291	194,943	201,096	0,0	18,0326
\tilde{y}_3^{exp}	181,990	184,325	186,690	0,0769	24,2999
\tilde{y}_4^H	26,874	26,991	27,108	0,0	3,0701
\tilde{y}_4^{np}	29,738	31,176	32,804	0,0	2,0789
\tilde{y}_4^{exp}	26,848	26,973	27,099	0,0602	3,0680
\tilde{y}_5^H	3,996	4,302	4,608	0,0	0,0972
\tilde{y}_5^{np}	4,302	4,750	5,218	0,0	0,0859
\tilde{y}_5^{exp}	5,154	6,132	7,296	0,0216	0,1408
\tilde{y}_6^H	0,774	0,628	0,482	0,0	0,0147
\tilde{y}_6^{np}	0,664	0,468	0,263	0,0	0,0132
\tilde{y}_6^{exp}	0,902	0,823	0,751	0,0032	0,0211

Тут ME – середнє значення похибки; MSE – середньоквадратичнє значення похибки.

Необхідно зазначити, що чим ближчі значення похибок ME і MSE до нуля, тим вірогіднішими чи достовірнішими, а саме, з найменшою похибкою є одержані прогнoзні значення для досліджуваних показників фінансового забезпечення реального сектору вітчизняної економіки.

Прогноз з найменшою похибкою для сукупних грошових коштів, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, одержуємо на основі параболічної моделі тренду (2):

- $\tilde{y}_{1,2012,3}^{np} = 614,485$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{1,2012,4}^{np} = 631,794$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{1,2013,1}^{np} = 649,580$ млрд грн.

Прогноз з найменшою похибкою грошових коштів у національній валюті, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, одержуємо за допомогою параболічного тренду (5):

- $\tilde{y}_{2,2012,3}^{np} = 390,558$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{2,2012,4}^{np} = 400,482$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{2,2013,1}^{np} = 410,173$ млрд грн.

Прогноз з найменшою похибкою грошових коштів у доларах США, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, одержуємо на основі параболічної моделі тренду (8):

- $\tilde{y}_{3,2012,3}^{np} = 189,291$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{3,2012,4}^{np} = 194,943$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{3,2013,1}^{np} = 201,096$ млрд грн.

Прогноз з найменшою похибкою грошових коштів у EURO, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, одержуємо за допомогою параболічного тренду (11):

- $\tilde{y}_{4,2012,3}^{np} = 29,738$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{4,2012,4}^{np} = 31,176$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{4,2013,1}^{np} = 32,804$ млрд грн.

Прогноз з найменшою похибкою грошових коштів у російській валюті, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, одержуємо на основі параболічної моделі тренду (14):

- $\tilde{y}_{5,2012,3}^{np} = 4,302$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{5,2012,4}^{np} = 4,750$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{5,2013,1}^{np} = 5,218$ млрд грн.

Прогноз з найменшою похибкою грошових коштів в іншій валюті, які спрямовують в реальний сектор вітчизняної економіки, одержуємо за допомогою параболічного тренду (17):

- $\tilde{y}_{6,2012,3}^{np} = 0,664$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{6,2012,4}^{np} = 0,468$ млрд грн;
- $\tilde{y}_{6,2013,1}^{np} = 0,263$ млрд грн.

Використовуючи фактичні дані фінансового забезпечення реального сектору національної економіки (див. табл. 2) та прогнoзні значення (див. табл. 3), побудуємо відповідний графік (рис.).

Як видно із рис., темп приросту фінансового забезпечення за прогнозом становить 8,4 відсотка, що на 49,1 млн грн більше ніж фактичні дані у I півріччі 2012 р.

Висновок. Одержані прогнoзні значення обсягів фінансування реального сектору національної економіки на найближчу перспективу дають підстави стверджувати, що умови та можливості фінансування реального сектору національної економіки є дієвими і забезпечують приріст обсягів фінансування за три найближчі квартали майже на 100000 млн грн.

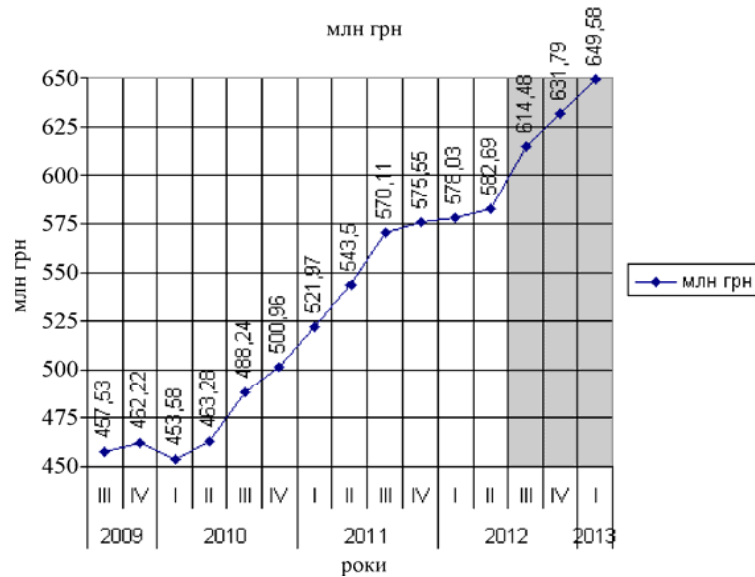

Рис. Фактичні обсяги фінансування реального сектору економіки у 2009-2012 рр. та прогнозовані на II півріччя 2012 та I квартал 2013 р.

Література

1. Бюлетень Національного банку України. Щорічне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – 2010. – № 2 (203). – С. 98.
2. Бюлетень Національного банку України. Щорічне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – 2011. – № 2 (215). – С. 121.
3. Бюлетень Національного банку України. Щорічне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – 2012. – № 2 (227). – С. 151.
4. Бюлетень Національного банку України. Щорічне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – 2012. – № 7 (232). – С. 113.
5. Слейко В.І. Економетричний аналіз діяльності підприємств : навч. посібн. / В.І. Слейко, Р.Д. Боднар, М.Я. Демчишин. – Тернопіль : Вид-во "Навч. книга – Богдан", 2011. – 368 с.
6. Терехов Л.Л. Производственные функции / Л.Л. Терехов. – М. : Изд-во "Статистика", 1974. – 128 с.

Елейко В.И., Шушкова Ю.В. Эконометрический анализ и прогнозирование объемов финансирования отечественной экономики

Проведен економетрический анализ финансового обеспечения отечественных субъектов хозяйственной деятельности и исследовано их влияние на развитие реального сектора национальной экономики. Спрогнозированы объемы финансирования украинской экономики на ближайшую перспективу.

Ключевые слова: економетрический анализ, прогнозирование, финансы, денежные средства, реальный сектор экономики.

Jelejko V.I., Shushkova Yu.V. Econometric analysis and forecasting volume financing of the domestic economy

Retrieved econometric analysis of financial support domestic economic agents and their impact on the real sector of the national economy. Predicted the funding of the Ukrainian economy in the short term.

Keywords: econometric analysis, forecasting, finance, money, real economy.

УДК 351.72

Проф. Г.І. Башнянин¹, д-р екон. наук;
доц. В.А. Сидоренко², канд. екон. наук; аспір. М.Б. Люлик¹

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ З ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВ – ЗАПОРУКА ОЗДОРОВЛЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Проаналізовано рівень проблемної заборгованості в банківській системі України, розглянуто напрями роботи банків з проблемними активами, обґрунтовано необхідність створення "госпітального банку".

Ключові слова: проблемна заборгованість, "токсичні" активи, "госпітальний" банк, брідж-банк, санація, колекторська компанія.

Вступ. Світова економічна криза виявила істотну проблему в діяльності банківських систем практично всіх країн – нагромадження проблемних кредитів, власники яких з певних причин втратили платоспроможність. Проблемні активи істотно погіршують якість кредитних портфелів банків, знижують показники достатності регулятивного капіталу, підвищують ризиковість банківської діяльності, обмежують можливості банків щодо кредитування реального сектору економіки.

Отож, стабільна діяльність банківського сектору поставлена під загрозу, що зумовлювало необхідність застосування заходів порятунку як на рівні комерційних банків, так і на державному рівні. Без поділу активів на "погані" та "добрі" і без створення дієвого механізму для роботи з проблемними активами процес оздоровлення комерційного сектору банківської системи України розтягнеться у часі.

Аналіз останніх досліджень. Питання з оздоровлення банків через поділ активів на "добрі" й "погані" та роботи з останніми розглянуто в чисельних працях дослідників банківської тематики, зокрема: О. Барановсько-го, В. Герасименко та Р. Герасименко, О. Дзюблюка, Н. Дунас, Г. Карчевої, В. Крилової, О. Лаврушина, В. Міщенко, С. Науменкової, Л. Примостки, Л. Слободи, С. Шульги та інших вчених.

З огляду на актуальність теми проблемної заборгованості банків, метою роботи є ознайомлення із можливими варіантами роботи банків з проблемними активами та вибір оптимального способу їх оздоровлення в умовах вітчизняної банківської системи.

Результати дослідження. За визначенням Базельського комітету з банківського нагляду, проблемним кредитом вважається кредит, який характеризується істотним порушенням строків виконання зобов'язань перед банком, ознаками погіршення фінансового стану боржника, істотним зниженням якості чи втратою забезпечення [1, с. 21]. За визначенням Міжнародного валютного фонду та Федеральної резервної Системи США, кредит вважається проблемним, якщо наявне прострочення сплати боргу та / або % за ним становить понад 90 днів.

Проблема "поганих" активів характерна не лише для України, але й для всіх країн, оскільки внаслідок фінансово-економічної кризи значна части-

¹ Львівська КА;

² Київський національний торговельно-економічний університет